

Veileder for manuell lusetelling (AutoSOP)

Retningslinjer og utstyr:

De følgende retningslinjene tilsier nåværende beste praksis for lusetelling.

Om enkelte av dem ikke er oppfylt, så etterstreb å benytte best mulig/nærliggende løsning og registrer dette i registreringsskjemaet.

- Sertifisert eller utdannet/erfaren luseteller (f.eks. Åkerblå lusetellingskurs)
- Glip/storhåv eller kastenot
- Hodelykt for telling av lus (både på fisk og lus som har falt av)
- Hvit/lys lav (10-20 cm dybde) beholder for vann som er stor nok til å romme fisken
- Våtark eller tørkepapir til å legge lus på (gir god kontrast for observasjon)
- Hansker og pinsett
- Filter/sil for å filtrere ut lus ved tømning av vann fra bedøvelseskar (finmasket dørslag fungerer)

1. Dataregistrering

Bruk PDF skjema eller excel-arket fra Havforskningsinstituttet

(<https://www.hi.no/hi/temasider/dialog/veileder-for-manuell-lusetelling>)

Send data (excel-arket) til lusetelling@hi.no og merk i emnefeltet den passende av følgende:

- «AutoSOP telling» = tellingene krevd av Mattilsynet (også ved avlusing eller helsebesøk)
- «LuseMet – fangst» = telling som tester fangstmetode innen LuseMet-prosjektet
- «LuseMet – avlusing» = telling ved avlusing innen LuseMet-prosjektet
- «LuseMet – helse» = telling ved helsebesøk, i forbindelse med LuseMet-prosjektet

Data mottas og blir anonymisert av Havforskningsinstituttet. All videre bruk og kommunikasjon av lusetall og tilhørende data vil ikke kunne spores til hverken lokalitet, selskap eller luseteller.

2. Metode for fangst og håndtering

Skånsom håndtering er svært viktig for å unngå tap av lus fra fisken, hvor hard trenging er særlig negativt. Mengden fisk som fanges, hvor høyt en glip/storhåv heves over overflaten og tørking av kastenot påvirker trengningsgraden. Bevegelse med bølger av båt og dertil glip kan også ha innvirkning. Trengingsgrad som tillater effektiv hånd-håving av fisken mens en minimerer kontakt med fangstnoten (glip/storhåv eller kastenot) bør derfor etterstrebes. Trengningsgraden som benyttes noteres i skjema.

Anbefalt prøvestørrelse er for tiden 30 fisk.

3. Metode for lusetelling

- Hver teller må benytte en grunn beholder/kar/bakke av lys farge med rent sjøvann, der vannivået dekker hele fiskens kropp. Det er fordelaktig å ha bedøvelse i vannet.

- Legg bedøvet fisk i beholderen. Inspiser (husk hodelykt) kroppsoverflaten og alle finner nøye og systematisk. Bruk pinsett til å løfte finner, og fjern bevegelige lus hvis det behøves for å identifisere livsstadium eller skille mellom lakselus og skottelus (gjøres best ved å legge lusen på hvit bakgrunn/papir), eller holde orden på antall dersom det er mange lus på fisken.
- Kategoriser lus i tre hovedstadier: fastsittende (inkludert copepoditt, chalimus 1 og 2), bevegelige (preadulte stadier og voksne hanner) og voksne hunner (med og uten eggstrenger). Skottelus (hann og hunn) registreres også.
- Når en er ferdig, overføres fisken til oppvåkningskar (eller for veiing og måling, hvis aktuelt), og beholderen sjekkes for lus på veggene og i vannet. Vannet bør skiftes med jevne mellomrom for å sikre at det forblir rent og klart.
- Hender/hansker bør inspiseres for lus etter at tellingen er fullført.

Når alle fiskene fra en merd er talt, må bedøvelseskaret sjekkes for lus som har falt av fisken. Dette gjøres ved å filtrere vannet mens det renner ut (bruk sil maksimalt 1 mm maskestørrelse/finmasket dørslag fungerer) og deretter inspiser (huske hodelykt) filteret for lus, samt se etter lus i karet. Legg lusen et papir for identifikasjon av art, livsstadier, og antall.

Lus fra bedøvelseskaret registreres under «Bedøvelseskar» i skjema.